

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 11. do 20. avgusta 2012

OBVESTILO

Sušne razmere so se v drugi dekadi avgusta še zaostrele. Najbolj kritično ostaja stanje na Primorskem. Na obalnem območju ter v višjih predelih Slovenske Istre je voda v tleh rastlinam že več tednov povsem nedostopna za rastline. Razmere se poslabšujejo tudi drugod po Sloveniji, predvsem v delu Dolenjske, na celjskem, osrednjem Štajerskem, Krško Brežiškem območju ter v delu Notranjske. Padavine 16. avgusta so bile neučinkovite, saj jih zaradi intenzivnosti nalivov, tla niso mogla vseh zadržati. Suša ogroža tudi gozdno drevje, na plitvih tleh se listavci barvajo rumeno. Povsod po državi obstoja velika nevarnost požarov v naravi. Zaradi intenzivnosti sušnih razmer se stanje v zadnji dekadi avgusta, kljub predvideni spremembi vremena, še ne bo bistveno izboljšalo.

METEOROLOŠKE RAZMERE

V drugi dekadi avgusta je nekaj več dežja padlo le 16. avgusta, ko so ob prehodu vremenske fronte osrednjo Slovenijo zajele nevihte. V nalivih je padlo od 20 do 30 mm dežja, lokalno lahko tudi več, ponekod na Gorenjskem tudi več kot 60 mm. Obala, Slovenska Istra, Goriška, Vipavska dolina in Kras so bili izven jedra nalivov, tam je padlo le nekaj kapelj dežja. Suho je bilo tudi v severovzhodni Sloveniji. Količina padavin je bila povsod podpovprečna, v Pomurju ter na osrednjem Štajerskem je padlo le 10 do 20 %, na Obali pa niti 1 % dolgoletnih padavin. Na srečo se nevihte in nalivi niso stopnjevali v neurja. O škodi, razen na poplavljenih cestiščih in zalitih kletih, niso poročali.

Povprečna dekadna temperatura zraka je bila med 20 in 22 °C, na Obali in na Goriškem nad 24 °C, v hrbovitih predelih pa med 17 in 18 °C, ter nekoliko manjša od 10 °C v Julijskih Alpah. Povprečna dekadna temperatura zraka je v osrednji Sloveniji, na Gorenjskem ter v zahodni in jugozahodni Sloveniji preseгла dolgoletno povprečje za 1 do 3 °C, v severni, SV in vzhodni Sloveniji pa je bila temperatura zraka bližje dolgoletnemu povprečju. Najvišje izmerjene temperature zraka so v nižinah presegle 34 °C. Osončenje je bilo najbolj obilno na Obali, kjer je bila vsota sončnih ur 121, le nekaj manjša pa v osrednji Sloveniji in na Goriškem. Drugod po Sloveniji je bila vsota sončnih ur nekoliko manjša od 100 ur. V prmerjavi z dolgoletnim povprečjem je bilo sončno obsevanje v drugi dekadi avgusta obilnejše.

STANJE RASTLIN

Stanje vodne zaloge v kmetijskih tleh je bilo tudi v drugi dekadi avgusta najbolj problematično na Primorskem, zlasti na obalnem delu, v višjih predelih Slovenske Istre, na Krasu in na Goriškem ter v Vipavski dolini. Na obalnem območju ter v višjih predelih Slovenske Istre je voda v tleh rastlinam že več tednov na točki venenja, oziroma je povsem nedostopna za rastline. Te so marsikje že trajno uvele. Na Goriškem so bila stresna obdobja sprva nekoliko krajša, v drugi dekadi avgusta pa je bila voda v tleh rastlinam težko oziroma nedostopna tudi na tem območju Slovenije. Rastline so bile v hudem sušnem stresu, ki ga stopnjuje še močan vročinski stres. V normalnih rastnih razmerah bi bila koruza v mlečni zrelosti, letos pa je na najbolj ogroženih območjih že povsem suha. Močno zmanjšan pridelek bo najbolj prizadel živinorejce, ki bodo v najhujšem primorani zmanjšati stalež živine v hlevih. Tudi sajenje jesenske zelenjave v izsušena tla že lep čas ni mogoče. Suša močno izčrpava tudi vinsko trto. Izsušeno grozdje na Obali in ponekod v Brdih že pobirajo, vinogradniki pa poročajo, da pridelek grozdja ne bo dosegel niti polovice normalno pričakovanih vrednosti. Vse kaže, da bo suša močno prizadela tudi oljke. Na grozdih in plodovkah ter na sadnem drevju je opaziti sončne ožige. Zaustavila se je rast enoletnih mladik sadnega drevja, prizadet bo nastavek cvetnih brstov za naslednje leto. Zaradi stresa se bodo verjetno pojavile anomalije generativnih faz z jesenskim cvetenjem. Sušne razmere se poslabšujejo tudi drugod po Sloveniji, predvsem v delu Dolenjske, na celjskem, osrednjem Štajerskem, Krško Brežiškem območju, v delu Notranjske, kjer majhna količina v prvi polovici avgusta zaloge vode v tleh ni popravila. Ob močnejših nalivih je 16. avgusta ponekod padlo nekaj več dežja, vendar so bile padavine neučinkovite oziroma jih je zaradi intenzivnosti večji del odteklo. Koruza na najbolj ogroženih območjih prisilno že dozoreva, na storžih se bohota bulava snet. Na plitvih in skalnatih tleh se listavci barvajo rumeno, zaradi izsušenosti gozdne podrasti pa povsod po državi obstoja velika nevarnost požarov v naravi.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V drugi dekadi avgusta je povprečno izhlapelo od 3,5 do 6 mm vode na dan, v posameznih dneh celo več kot 6 mm. Vso dekado skupaj je izhlapelo od 40 (večji del Slovenije) do 60 mm vode (Goriška, Obala).

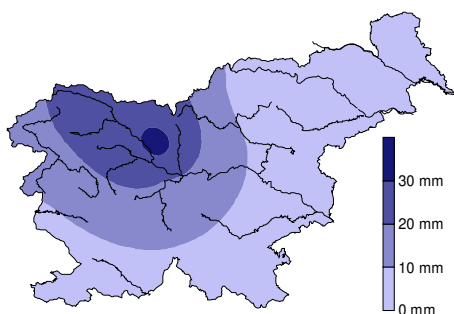
VODA V TLEH

Stanje bilance vode v tleh je bilo povsod po državi negativno, razen ponekod v severni in osrednji Sloveniji, kjer je močan naliv 16. avgusta doprinesel k njenemu pozitivnemu stanju. Kljub temu je bila učinkovitost padavin zaradi dolgotrajno izsušenih tal majhna. Drugod so bile padavine zelo skromne, primanjkljaji vode pa so se gibali med 10 do 60 mm. Tla so popolnoma izsušena na obalnem območju, v Slovenski Istri in na Krasu, podobno tudi v Vipavski dolini. Zaloga vode v tleh je močno izčrpana tudi drugod po državi. Stanje vodne bilance je povsod po državi slabše od povprečnih razmer (obdobje 1971-2000).

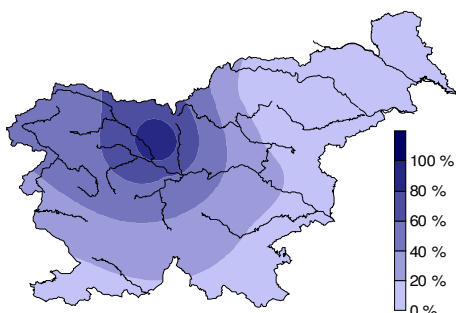

Količina padavin v drugi dekadi avgusta 2012

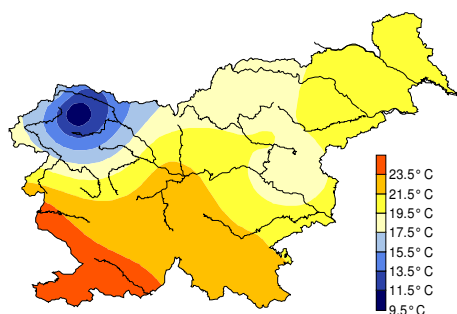
V sredini druge dekade avgusta je del Slovenije prešla rahla vremenska motnja. V severozahodnem in osrednjem delu države so se razvile vročinske nevihte, padla je različna količina dežja, od 10 do 30 mm, v lokalnih nalivih lahko tudi več. Drugod po Sloveniji je padlo komaj nekaj milimetrov dežja. Primorska in SV Slovenija sta ostali suhi.

Odklon količine padavin v drugi dekadi avgusta 2012 od dolgoletnega povprečja (1971-2000)

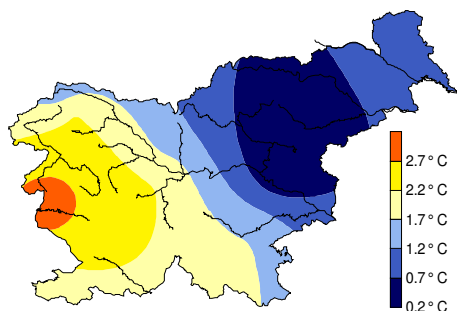
V lokalnih nalivih se je količina dežja ponekod na Gorenjskem približala dolgoletnemu povprečju. V drugih delih države, kjer je deževalo, pa so količine dežja ostale precej pod dolgoletnim povprečjem.

Povprečna temperatura zraka v drugi dekadi avgusta 2012

Povprečna dekadna temperatura zraka je bila najvišja, nad 23 °C, na Primorskem, le nekoliko nižja od te pa je bila v delu osrednje in v južni Sloveniji. Drugod po državi povprečna dekadna temperatura zraka večinoma ni presegla 20 °C

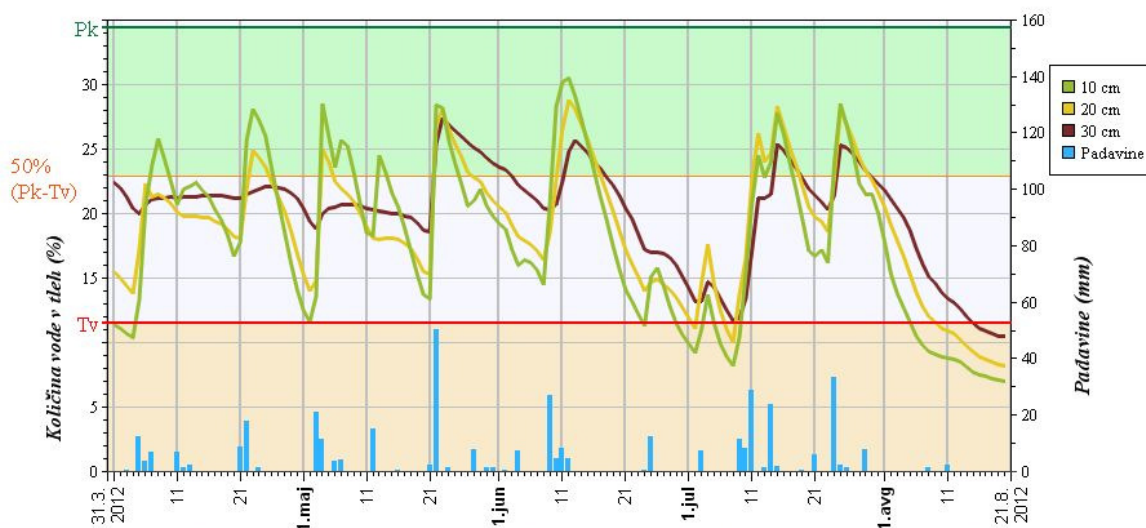
Odklon povprečne temperature zraka v drugi dekadi avgusta 2012 od dolgoletnega povprečja (1971-2000)

Povprečna dekadna temperatura zraka je bila povsod po državi večja od dolgoletnega povprečja, z največjimi odstopanji od 2 do 3°C na Goriškem in v Vipavski dolini in na Krasu ter na Obali. V vzhodni polovici države so bila temperaturna odstopanja precej manjša, od 0,2 do 1,2 °C.

Število dni, ko dnevno izhlapi iz tal in rastlin več kot 5 litrov vode na kvadratni meter, se povečuje. Zelo opazen je ta trend po letu 1990. Povprečno (1971-2000) je v Ljubljani takih dni 21, letos smo jih do 20. avgusta zabeležili 36. Leta 2003, ko je državo pestila katastrofalna suša, pa jih je bilo 33. Na Obali je bilo takih dni do 20. avgusta letos že 73, na Goriškem pa 63.

Povprečna vsebnost vode v tleh in padavine: Murska Sobota, 31. 3. – 20. 8. 2012

Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

V SV Sloveniji se je zaloga vode v tleh v drugi dekadi avgusta močno izčrpala in postala rastlinam težko dostopna. Poleg sušnega stresa je rastline prizadel tudi vročinski stres.

Povprečna vsebnost vode v tleh in padavine: Bilje, 31. 3. – 20. 8. 2012

Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

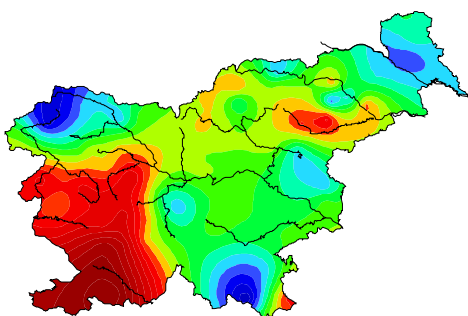
Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

Stanje zaloge vode v tleh se je v drugi dekadi avgusta na Goriškem vztrajno slabšalo. Skromne padavine v prvem dnevu dekade stanja niso izboljšale (podatki za meritve v globini 10 cm niso na voljo).

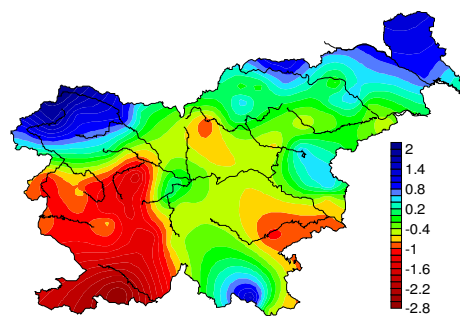
SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje.

Negativne vrednosti SPI1 še ne pomenijo sušnosti pač pa le negativno oziroma pozitivno odstopanje od dolgoletnega povprečja za mesec julij, vseeno pa v primeru velikih odstopanj nakazujejo izredno stanje. V letošnjem juliju je bilo nadpovprečno veliko padavin le v hribovitih predelih SZ Slovenije in v delu severne in SV Slovenije, zato je tam SPI1 indeks na mokri strani lestvice odstopanj. V jugozahodnem delu Slovenije so bile padavine pod povprečjem, SPI1 indeks pa kaže na ekstremno suho oziroma zelo suho stanje. Drugod je bilo stanje zmerno suho oziroma normalno. Podobne signale je bilo zaznati tudi v tromesečnem obdobju maj – julij na področju južne in jugozahodne Slovenije, ter na delu Štajerske, kjer je bilo bistveno manj padavin kot je značilno za to obdobje, sicer pa je bilo v večjem delu Slovenije stanje normalno oziroma ponekod celo bolj mokro kot povprečno.

SPI3 (maj – julij 2012)

SPI1 (julij 2012)

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2.0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2.3 %
1.5 to 1.99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4.4 %
1.0 to 1.49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9.2 %
-.99 to .99	Normalno	Zelena	68.2 %
-1.0 to -1.49	Zmerno suho	Rumena	9.2 %
-1.5 to -1.99	Zelo suho	Oranžna	4.4 %
-2 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2.3 %

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.

